Příloha č. 12

Povinnosti kandidátských a členských států v procesu integrace s Evropskou unií

Česká republika stojí před vstupem do Evropské unie a není pochyb o tom, že bude – stejně jako další vybrané kandidátské země - přijata v termínu deklarovaném Evropskou komisí. Bude přijata, protože vyhovuje kodaňským kritériím, kterými Evropská unie podmínila přistoupení nových členských států. Bude přijata, přestože je její fiskální konsolidační program, jak jej předložila v letošním Předvstupním hospodářském programu, hodnocen Evropskou komisí jako málo přesvědčivý, s vysokými deficity veřejných financí, které nemají klesající tendenci, s vysokým podílem mandatorních výdajů a bez výrazných výdajových reforem veřejných rozpočtů. Je jisté, že pro vstup do EU není nutné dosáhnout určité výše ukazatelů zobrazujících stav veřejných financí. Na druhé straně to však neznamená, že by nový členský stát mohl po vstupu (vzhledem k tomu, že nově převezme závazky vyplývající z komunitárního práva) pokračovat v zadlužování. Nehledě na to, že by takový vývoj nebyl dobrý a udržitelný pro zdraví ekonomiky ani tehdy, kdyby žádné povinnosti vůči žádné mezinárodní organizaci neměl.

Přistoupením k EU se ČR zaváže, že převezme práva a závazky členských zemí spojené se třetí fází Hospodářské a měnové unie (HMU), a stane se členem HMU s výhradou (odkladem zavedení eura) a bude směřovat do eurozóny. Kapitola 11 s názvem Hospodářská a měnová unie je ve vyjednávání uzavřena.[1] Zpráva o dosaženém pokroku v přistupování ČR k EU z podzimu 2002 konstatuje, že ČR celkově dosahuje v této oblasti souladu a že musí víceméně přidat v přípravě střednědobého fiskálního rámce a statistiky. Podpisem Přístupové smlouvy se ČR zaváže k tomu, že bude respektovat právní normy a pravidla, na nichž stojí Společenství – což znamená v ohledu fiskálním Pakt stability a růstu (Stability and Growth Pact), hlavní směry hospodářské politiky (Broad Economic Policy Guidelines) a především Smlouvu o založení Evropského společenství (dále Smlouvu o ES), která v článku 104 (dříve 104c) ustanovuje, že se členské státy vyvarují nadměrných schodků veřejných financí s tím, že Komise bude sledovat vývoj rozpočtové situace a stav veřejného zadlužení v členských státech, aby bylo možno zjistit vážné nedostatky a přijmout případná opatření.[2]

1. Podmínky a předpoklady pro vstup do eurozóny

Vstup do eurozóny je vázán na splnění několika předpokladů. Podle pravidel Evropské unie lze vstoupit až po dvouleté úspěšné účasti v systému ERM2 (do něhož se kandidátský stát může zapojit až po vstupu do EU), po splnění pěti konvergenčních (tzv.

---

[1] ČR v této oblasti nepožadovala žádná přechodná ustanovení.

[2] Článek 104 Smlouvy o ES uvádí, že Evropská komise zkoumá dodržování rozpočtové disciplíny na základě dvou kritérií, a to: a)zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučenou hodnotu, kromě případů, kdy buď poměr podstatně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží doporučované hodnotě, - anebo překročení nad doporučovanou hodnotu bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko doporučované hodnotě; b) zda poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu nepřekračuje doporučovanou hodnotu, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučované hodnotě. Ta je specifikována v Protokolu o postupu při nadměrném schodku, který je připojen ke Smlouvě o ES.

maastrichtských) kritérií a dosažení právní kompatibility se Smlouvou o ES a Stanovami ESCB.[3]

Institucionální požadavky na vstup do eurozóny

Česká republika – stejně jako ostatní kandidátské státy - zavedení jednotné měny „neunikne“. S přistoupením ke Smlouvě o založení ES bude muset akceptovat práva a povinnosti spojené s členstvím v plné šíři, tedy i v oblasti hospodářské a měnové integrace. Současné kandidátské země tak již dnes stojí před rozhodnutím „buď členství v EU s následným zavedením eura nebo nic“. S poskytnutím tzv. neúčastnické doložky („opt-out“ klauzule), kterou si na začátku maastrichtského procesu výjimečně prosadila Velká Británie a Dánsko, se pro východní rozšíření EU nepočítá.

I když se bude Česká republika již od počátku svého členství v EU účastnit na tzv. jednotném trhu a na koordinaci hospodářských politik v rámci HMU, z evropské legislativy vyplývá, že euro k datu přistoupení k Evropské unii zavést nemůže. Okamžikem přistoupení získá Česká republika, stejně jako ostatní kandidátské země, statut členské země EU s odkladem zavedení eura. Aby Česká republika mohla jednotnou měnu zavést, bude muset v určitých časových horizontech splnit konvergenční kritéria, včetně fiskálních a to jako tendenci, nikoliv jako jednorázový jev.

Přesné načasování zavedení eura evropská legislativa nespecifikuje a ani na kandidátské země nevyvíjí žádný tlak, aby postup urychlovaly.[4] Upravuje pouze obecně problematiku koordinace hospodářských politik členských zemí a především členským zemím EU předepisuje povinnost provádět hospodářské politiky takovým způsobem, aby směřovaly k dosažení „vysokého stupně konvergence“. Pokrok v konvergenci a míru své připravenosti bude pravidelně Česká republika, stejně jako každá členská země EU s odkladem zavedení eura, prokazovat v tzv. Konvergenčním programu v souladu s Paktem stability a růstu. K přistoupení kandidátské země do eurozóny bude moci dojít až po splnění předepsaných konvergenčních kritérií a poté, co Evropská rada usoudí, že tato konvergence je udržitelná.

Konvergenční kritéria

Evropské komisi a Evropské centrální bance připadá nejméně jednou za dva roky povinnost předložit Evropské radě tzv. Zprávu o konvergenci. Tento dokument slouží jako podklad k rozhodnutí o přijetí členské země do eurozóny, přičemž základem zhodnocení bude míra splnění referenčních hodnot konvergenčních kritérií. Přestože referenční období jednotlivých kritérií se vztahují k poměrně krátkému období, v hodnocení bude kladen důraz především na udržitelnost konvergence v delším časovém horizontu. Těm členským zemím EU, jejichž ekonomické podmínky budou vyhodnoceny jako potenciální hrozba pro

---

[3] Přijetí legislativy, podle níž je centrální banka nezávislá na vládě; legislativy, která zabezpečuje kompatibilitu se stanovami ESCB, zabraňuje centrální bance, aby poskytovala úvěr vládě a jejím orgánům, která zabraňuje, aby veřejný sektor měl privilegovaný přístup k finančním institucím a která neumožňuje převzetí závazků veřejného sektoru členského státu Společenstvím nebo dalším členským státem (klauzule nazvaná „no bail out clause“).

[4] Evropská komise naopak upozorňuje na riziko, že by nové členské země upřednostňovaly plnění konvergenčních kritérií předčasně místo toho, aby se snažily provádět nezbytné strukturální reformy, posilovat tržní principy a tržní instituce s ohledem na jejich transformaci na plnokrevnou tržní ekonomiku.

zachování cenové stability v HMU, nebude dovoleno do eurozóny vstoupit a zůstane jim statut země s odkladem zavedení eura.[5]

Tabulka 1**: Konvergenční (tzv. maastrichtská) kritéria:**
• ***Kritérium cenové stability*** znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, sledovanou během jednoho roku před šetřením, která nepřekračuje o více než 1,5 p.b. míru inflace tří členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Inflace se měří pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základu, který bere v úvahu rozdílnosti v národních definicích.
Kritérium deficitu veřejných rozpočtů znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí referenční hodnotu 3%. Deficit je v metodice ESA 95.
Kritérium hrubého veřejného dluhu znamená, že poměr veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř sektoru vlády, jak je definován u kritéria veřejného deficitu.
Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 p.b. úrokovou sazbu tří nejúspěšnějších členských států s nejnižší mírou inflace. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů, nebo srovnatelných cenných papírů s přihlédnutím k rozdílným definicím v jednotlivých členských státech.
Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM (mechanismus směnných kurzů) znamená, že členský stát po dobu posledních dvou let dodržoval stanovené fluktuační rozpětí systému Evropského měnového systému bez devalvace.

Zdroj: základní tabulka viz www.cnb.cz.

Pravděpodobný časový harmonogram pro plnění kritérií

Z minulých rozhodnutí Evropské rady a z pokroku v evropské ekonomické integraci lze vyvodit pravděpodobné časové horizonty pro plnění jednotlivých konvergenčních kritérií (viz obrázek[6]). Tyto horizonty jsou dopočítávány k uvažovanému termínu zavedení eura (rok T).

[5] Mimo eurozónu v EU zatím stojí Švédsko, Dánsko a Velká Británie, které v přechodném období Evropské komisi předkládají konvergenční zprávy. V květnu 2002 se Evropská komise vyjádřila ke Konvergenční zprávě Švédska v roce 2002 se závěrem, že zatím neexistují důvody ke změně jeho současného statutu členského státu s odkladem zavedení eura. Očekává se, že Švédsko uvede do souladu legislativu, týkající se centrální banky. Kromě toho navíc neplní konvergenční kritérium, týkající se stability směnného kurzu.

[6] Zdroj: Zdeněk Čech, Vít Bárta, článek *Pravděpodobný harmonogram plnění konvergenčních kritérií*, Ekonom.

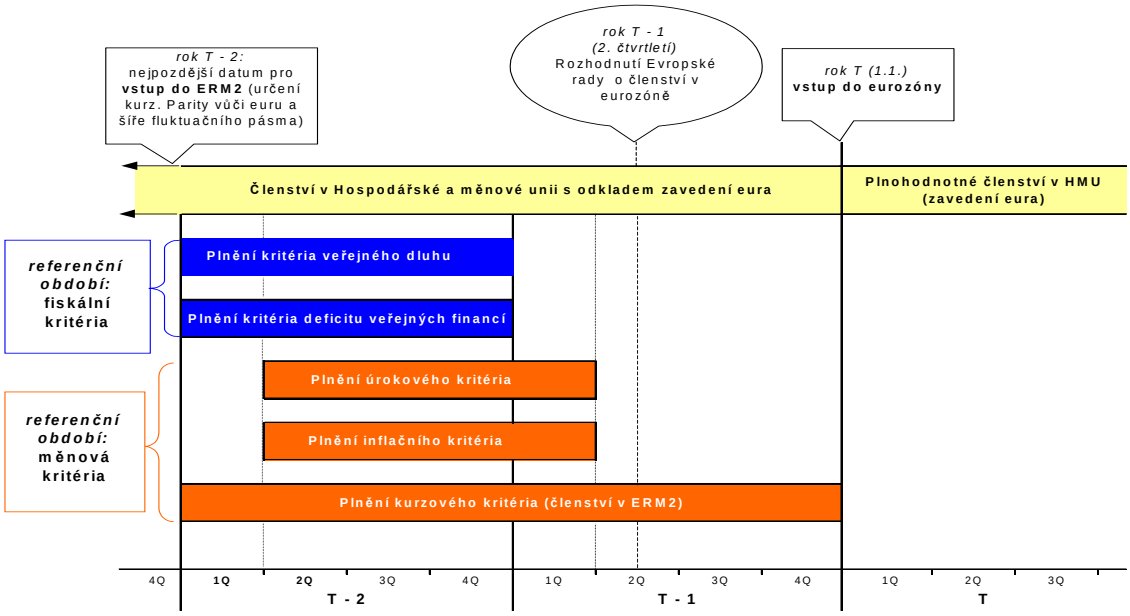

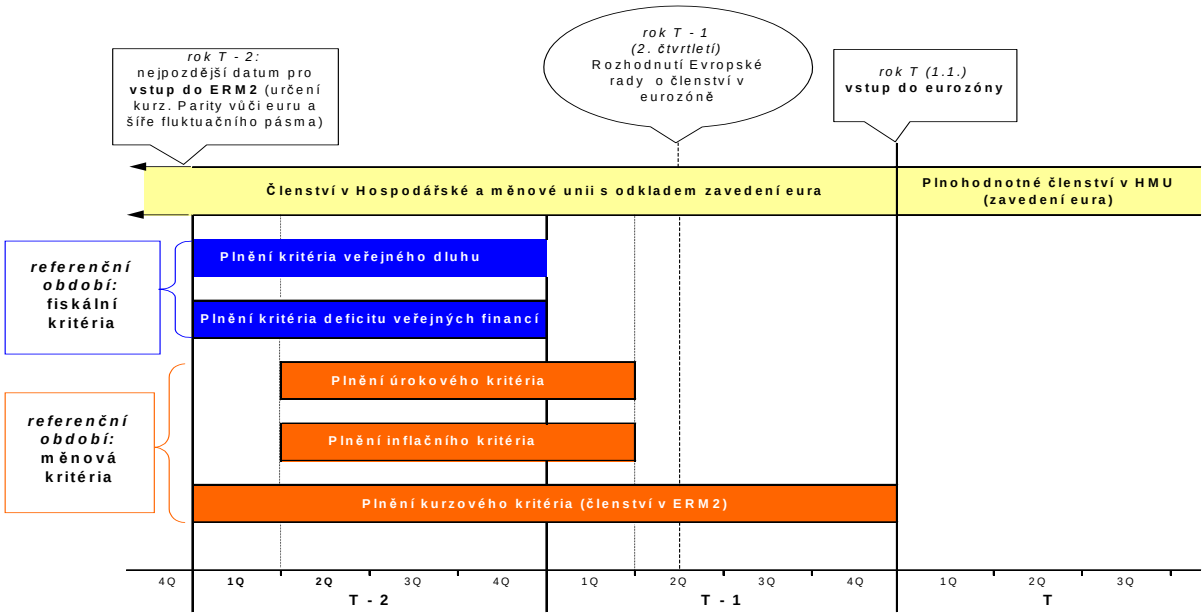

V určitém časovém okamžiku po vstupu do EU (nejdříve s okamžikem vstupu) se česká koruna stane členskou měnou kurzového mechanismu ERM2. Z časového testu kritéria kurzové stability vyplývá, že nejpozdějším možným datem přistoupení k ERM2 je leden roku T-2, tj. dva roky před přistoupením k měnové unii. Další dvě referenční období začínají ke stejnému datu a dvě období krátce po něm. Referenčním obdobím pro obě fiskální kritéria bude rok T-2. Za období, které vstoupí do výpočtu inflačního a úrokového kritéria, lze s vysokou pravděpodobností označit 12 měsíčních hodnot mezi dubnem roku T-2 a březnem roku T-1. To vychází z předpokladu, že Evropská rada zhruba 7 měsíců před zavedením jednotné měny vyhodnotí hospodářský vývoj v kandidátských zemích eurozóny a posoudí jejich schopnost splnit maastrichtská kritéria.

Z harmonogramu plnění konvergenčních kritérií vyplývá, že referenční období začínají v zásadě dva roky před zamýšleným zavedením eura. Kromě toho makroekonomické politiky musejí počítat i s implementačními zpožděními, která nejsou

zanedbatelná. Mají-li například měnově politická opatření přinést požadované dopady, musejí být přijata s předstihem 12 až 18 měsíců. Navíc je třeba některé politiky (zejména ve fiskální oblasti) připravit předem, což může být rovněž časově náročný proces, neboť bývá spojen s hledáním dostatečně široké politické dohody, nehledě na dobu potřebnou ke změnám legislativy. Z toho vyplývá, že příprava plnění konvergenčních kritérií je poměrně časově náročným procesem, který již před vlastním plněním kritérií bude muset brát v úvahu nezbytná zpoždění hospodářské politiky.

2. Současná připravenost kandidátských zemí na vstup do eurozóny

Na oblast kurzové politiky nejsou ze strany EU na kandidátské země v předvstupním období kladeny žádné specifické požadavky. V případě žádosti o členství v ERM2 (Exchange Rate Mechanism), které by vzniklo současně se vstupem do EU, je však třeba již v předvstupním období připravit žádost o začlenění do tohoto kurzového mechanismu.

Tabulka 2: **Explicitní cíle kandidátských států pro jejich účast v ERM a pro následné přijetí eura podle hodnocení Evropské komise a jednotlivých PEP 2002(*)**

	kurzový režim v době předložení PEP 2002	**cílové datum přijetí eura (podle PEP 2002)**	**účast v systému ERM2**	**zamýšlené změny v kurzovém režimu**
Bulharsko[7]	currency board na euro	neuvedeno	participace s udržením režimu currency board	zachování currency board
Česká republika[8]	řízený floating	ani v PEP 2001 ani v PEP 2002 nebylo specifikováno, pouze uveden obecný záměr o současném dialogu mezi vládou a ČNB	zachovat standardní fluktuační pásmo	udržení plovoucího režimu, ale s úsilím o neutralizaci kapitálového přílivu taženého privatizací
Kypr	zavěšení na euro	co možná	od vstupu se	žádné změny

[7] Bulharsko zavedlo uspořádání currency board po roce 1997, aby snížilo inflaci a vytvořilo důvěru v trh. Režim pomohl stabilizovat ekonomiku zavedením přísnější fiskální disciplíny a nastartováním strukturálních reforem. Aby bylo uspořádání udržitelné ve středním období, zvláště trhy zboží, služeb a faktorů musejí být dostatečně pružné a vláda musí zachovávat obezřetnou fiskální politiku. Tyto podmínky Bulharsko v minulosti splňovalo, ale nedokončilo strukturální reformy, například na trhu práce.

[8] ČR – lze předpokládat, že v procesu reálné konvergence bude směnný kurz koruny pokračovat v posilování. Podle MMF centrální banka vyhovuje 20 z 25 basilejských principů.

	s širokým pásmem a měkkým vnitřním pásmem[9]	nejdříve po přistoupení k EU	chce účastnit okamžitě	
Estonsko[10]	currency board na euro	neuvedeno	neuvedeno v PEP	neuvedeno

	kurzový režim v době předložení PEP 2002	**uvedení cílového data přijetí eura**	**účast v systému ERM2**	**zamýšlené změny v kurzovém režimu**
Maďarsko[11]	posuvné zavěšení na euro s 15% koridorem	bude rozhodnuto po přistoupení, PEP vyjadřuje záměr splnit konvergenční kritéria do 2005	po přistoupení	žádné
Lotyšsko[12]	zavěšení na SDR	neuvedeno	od přistoupení nebo později	žádné změny, očekává se, že účast v ERM2 umožní provádět aktivnější měnovou politiku
Litva[13]	currency board na euro od 2.února 2002	neuvedeno	neuvedeno	žádné
Malta	zavěšení na měnový koš s váhami podle zahraničního obchodu	neuvedeno	co možná nejdříve po přistoupení k EU	zvyšuje se váha eura v měnovém koši (od doby předložení PEP 2002)
Polsko	floating	neuvedeno	po přistoupení	uvedena reference o výzvě definovat

[9] Domácí měna byla zavěšena od 1.1.1999 na euro s pásmem +/-2,25 %. Po vysokém přílivu kapitálu, vyvolaném částečně v důsledku vysokého úrokového diferenciálu, bylo od 1. ledna 2001 pásmo rozšířeno na +/-15 %.

[10] Režim currency board byl zaveden v roce 1992. Estonská vláda chce s tímto uspořádáním pokračovat až do doby, než bude země schopná přijmout euro.

[11] Flexibilní kurzový režim spolu s cílováním inflace podporuje makroekonomickou stabilitu. Hlavním ekonomickým zdůvodněním pro rozšíření pásma byla skutečnost, že nový systém umožní zhodnocení měny, a tím napomůže efektivněji snižovat inflaci a poskytne národní bance větší prostor pro měnovou politiku. Důsledkem nového režimu je menší předvídatelnost kurzu forintu. Tendence k posilování měny Maďarsku nečiní potíže, protože vývozci jsou velmi zisková.

[12] Zavěšení měny na SDR se osvědčilo, Lotyšsko má stabilní měnu a pomohlo to udržování nízké inflace. Od července 2001 je hlavním cílem centrální banky cenová stabilita, čímž se legislativa přiblížila právu EU. Vzhledem k měnící se struktuře zahraničního obchodu a investic a stále těsnější integraci s EU bude muset vláda zvážit vhodnost specifické měnové kotvy.

[13] Od roku 1994 je měna ukotvena k americkému dolaru, což zaručovalo cenovou stabilitu. Od února 2002 byl dolar nahrazen eurem. Přechod proběhl bez problémů a byl přijat veřejností pozitivně. Nebyla tím narušena celková cenová stabilita, i když cenové efekty se mohou projevit asymetricky v odlišných sektorech ekonomiky. Nízká a stabilní inflace byla dosažena jako důsledek měnové politiky a dostatečně obezřetné fiskální politiky.

				patřičnou centrální paritu pro vstup do ERM2

	kurzový režim v době předložení PEP 2002	**datum přijetí eura (cíl)**	**účast v systému ERM2**	**zamýšlené změny v kurzovém režimu**
Rumunsko	řízený floating s dolarem jako hlavní referenční měnou	neuvedeno	neuvedeno	přesun ke koši euro/dolar jako referenční měně, v roce 2003-2004 přesun k euru jako referenční měně
Slovensko	řízený floating s eurem jako referenční měnou	co možná nejdříve po přistoupení k EU	co nejdříve po přistoupení k EU	žádné změny
Slovinsko[14]	řízený floating s eurem jako referenční měnou	co možná nejdříve po přistoupení k EU	neuvedeno	snížit míru depreciace
Turecko[15]	floating	neuvedeno	neuvedeno	žádné změny

(*)Zdroj: *Evaluation of the 2002 Pre-accession Economic Programmes of Candidate Countries (*listopad 2002), *Report on Macroeconomic and Financial Sector Stability Developments in Candidate Countries* (duben 2002) a PEP kandidátských zemí z roku 2002.

Po vstupu do EU bude kurzová politika pokládána za věc společného zájmu (viz čl. 124 Smlouvy o ES). Kurzové politiky zemí participujících na HMU by neměly především vést k devalvacím[16] za účelem získání konkurenční výhody. Pro nové členské země však bude, z hlediska kurzové politiky, existovat nová strategická příležitost – členství v kurzovém mechanismu ERM2.

Kurzový mechanismus ERM2 (viz Rozhodnutí Evropské rady o ustanovení kurzového mechanismu ve 3. fázi HMU z 16. června 1997) je navržen jako poměrně flexibilní kurzový režim, který na euro váže měny členských zemí vně eurozóny. Standardní fluktuační pásmo

[14] Slovinsko využívá systém řízeného floatingu k ochraně reálného kurzu měny. Je to malá a velmi otevřená ekonomika (v roce 2001 zahraniční obchod představoval téměř 121 % HDP), a tudíž měnový kurz je klíčovou determinantou inflace. Systém řízeného floatingu s pokračující nominální devalvací k udržení stálého reálného směnného kurzu v inflačním prostředí a zabezpečení jeho funkčnosti bude ve zvyšující míře obtížné zachovat v prostředí liberalizace kapitálových toků. Politika řízeného floatingu poskytuje nástroj k ochraně cenové konkurenceschopnosti, ale zároveň otevírá významný kanál, který trvale sytí inflaci.Vláda ho bude muset zrušit, pokud chce země po přistoupení vstoupit do ERM2.

[15] V současnosti centrální banka neprosazuje specifickou hodnotu směnného kurzu jako cílovou, ale snaží se vyrovnávat krátkodobé kolísání kurzu.

[16] Jde o „doporučující“, tj. nikoli „nařizující“ formulaci pro eliminaci devalvačních strategií, které „nejsou v souladu s politikou společného zájmu“.

± 15% oproti centrální paritě může být (po formální proceduře) zúženo. Nové členské země tak mají při volbě kurzového mechanismu značný stupeň volnosti, neboť ERM2 je slučitelný s relativně velkou šíři kurzových mechanismů. O podobě konkrétního uspořádání vztahu kurzového režimu vůči ECB (Evropská centrální banka) bude rozhodovat, obdobně jako o výši centrální parity bilaterálního kurzu, rada ECOFIN, a to na základě doporučení Evropské komise a ECB.

Box 1: Kurzový mechanismus ERM2
Jedná se o systém kurzového režimu, který navazuje na původní ERM, s nímž sdílí některé společné prvky[17] . Rozdíly jsou následující: bilaterální vazby mezi eurem a přistupujícími měnami nahrazují multilaterální vazby z ERM; formální kotvou ERM2 je euro, v systému ERM hrála úlohu kotevní měny de facto německá marka; ECB a národní centrální banky mají formálně právo zdržet se intervencí v případě ohrožení cíle cenové stability; všechny smluvní strany garantují, že změna kurzové parity bude v případě potřeby provedena včas.
Zdroj: Zdeněk Čech, Luboš Komárek, článek *Kurzová konvergence a vstup do eurozóny I.- existuje možnost volby pro kandidátské země?,* Finance a úvěr

Kandidátské země budou mít povinnost, v určitém okamžiku po přistoupení k EU (legislativa přitom neurčují do kdy) účastnit se kurzového mechanismu ERM2. To vyplývá z povinnosti zavést euro a ze souvisejících nutných podmínek k dosažení tohoto cíle. Jednou z nich je kurzové kritérium, jehož splnění je odvislé od účasti v kurzovém mechanismu ERM2 a od dodržení normálního fluktuačního pásma alespoň po dobu dvou let.

Přístup jednotlivých kandidátských států

Celkově lze konstatovat, že většina kandidátských zemí uvažuje o strategii přijetí eura spíš v obecné poloze, víceméně výjimečně působí kandidátské země (např. Maďarsko a Slovinsko), které specifikují zamýšlené cílové datum. Vize je jasná, ale konkrétní rozpracování časových i věcných kroků je v současnosti - podle zmínek v PEP – v rukou vlád spolupracujících s národními bankami.

Ze srovnání PEP 2002 je vidět, že kandidátské země vesměs anticipují přistoupení do EU počátkem roku 2004 a své strategické dokumenty (jako PEP 2002) na tomto datu zakládají. Maďarsko, Slovensko a Slovinsko zdůrazňují záměr přijmout euro dva roky po přistoupení k EU (tj. v roce 2006, resp. vzhledem k hodnotící proceduře ze strany EU by se jednalo o rok později). Jak lze vyčíst z hodnotících materiálů Evropské komise, snaží se Evropská komise kandidátské státy trvale dotlačit k tomu, aby uvažovaly o své strategii přijetí eura již nyní, aby tomu přizpůsobily své hospodářské politiky a aby daly najevo i své stanovisko k zamýšlenému cílovému datu přijetí eura. ČR se v tomto ohledu nevyjádřila v PEP 2001 ani v PEP 2002 a byla v obou letech kritizována za málo ambiciózní přístup při stanovování své vize, včetně kritiky za příliš mírný postup ve fiskální konsolidaci[18].

[17] Centrální parita a fluktuační pásmo jsou stanoveny na základě standardní procedury (za účasti ministrů financí, ECB, guvernérů národních centrálních bank a Evropské komise; standardní fluktuační pásmo je +/- 15 %, což nevylučuje možnost stanovení užších pásem; intervenční podpora je automatická na okraji pásma; změna kurzové parity je prováděna na základě standardní procedury.

[18] Z tisku lze zaznamenat názory ČNB , že „používat euro jako vlastní měnu bude možné od roku 2007“ (viz HN z 30.9.2002, kde byl citován názor guvernéra ČNB Zdeňka Tůmy). Při pohledu na plnění (tj. neplnění

Evropská komise nestanovila pro předvstupní období povinný typ kurzového režimu. Země si mohou zvolit systém, který nejlépe vyhovuje jejich hospodářským podmínkám, za předpokladu, že nebude narušovat plnění kodaňských kritérií. Při vstupu do integračního uskupení budou muset dodržovat kurzový režim, který by nenarušoval celkový vývoj EU. Změnu kurzového režimu při vstupu do systému ERM2 nevidí Evropská komise jako problematickou záležitost, změna kurzového režimu není tak náročnou záležitostí jako třeba reforma veřejných financí.

Většina kandidátských zemí předpokládá, že bude do přistoupení k EMR2 pokračovat ve svém současném kurzovém režimu. Maďarsko přijalo v roce 2001 zásadní opatření v měnové a kurzové politice: centrální banka získala nezávislost kompatibilní s požadavky EU, kurzový režim posuvného zavěšení s devalvacemi byl nahrazen zafixováním centrální parity na euro s rozšířením fluktuačního pásma na pásmo odpovídající ERM2[19] (rozšířilo fluktuační pásmo na +/- 15 % v květnu 2001 a zrušilo systém devalvací posuvného zavěšení v říjnu 2001). Litevský PEP (2002) uvádí, že se měnová kotva pro jeho uspořádání currency board změnila z amerického dolaru na euro od 2. února 2002. Některé státy také plánují formu participace v systému ERM2, při níž nevyužijí flexibility tak širokého fluktuačního pásma, zabudované v systému. Dokonce i země, které udržují méně rigidní formu zavěšení jako Kypr explicitně uvádějí, že budou usilovat o udržení užších vnitřních pásem v rámci systému ERM2.

3. Plnění podmínek pro vstup do eurozóny Českou republikou

Hlavním předpokladem je plnění tzv. maastrichtských nominálních konvergenčních kritérií a dosažení souladu v legislativě, týkající se centrální banky. S legislativou by problémy být neměly: Česká centrální banka (stejně jako polská[20] a maďarská) získala nezávislost na vládě a není povinna s ní konzultovat a dohadovat inflační cíl a její činnost je v souladu s požadavky EU.

Předvstupní hospodářský program ČR ze srpna 2002 anticipuje přistoupení k EU od počátku roku 2004. O načasování či strategii kroků přijímání eura sice nehovoří, ale vychází z předpokladu, že se hospodářská strategie bude cíleně zaměřovat na vytváření prostředí, podporujícího hospodářskou a měnovou integraci, která by byla zakončena přijetím eura v co možná nejbližším termínu.

Hrubý odečet plnění kritérií

- *rozpočtový deficit:* plnění bez zásadní reformy veřejných financí není pravděpodobné ve středním horizontu. Ani pokud by deficit v roce 2006 sestoupil ze své trendové linie a

---

kritéria deficitu veřejných financí a trendu deficitů, uváděných ve střednědobém fiskálním rámci) o tom lze pochybovat. Evropská komise také konstatovala k PEP 2002, že budoucí růstová dynamika může být nižší, než se předpokládá vzhledem ke zhoršenému výhledu růstových trendů v EU, fiskální pozice se zhoršuje, konsolidace není založena na rozhodné výdajové reformě. Také považuje za překvapující, že fiskální rizika jsou uváděna jen pro výdajovou stranu a nezabývají se situací nižšího růstu, která by se projevila v menších rozpočtových příjmech.

[19] Předvstupní program Maďarska v roce 2002.

[20] U Národní banky Polska Evropská komise v hodnocení PEP 2002 konstatuje, že jde o stav *de jure*, nikoli *de facto*, protože návrhy členů Parlamentu, pokud budou přijaty, mohou nezávislost posunout do sféry teorie.

zaznamenal ostřejší pokles a dostal se pod maastrichtskou referenční hodnotu, nelze než spekulovat, že by v roce 2007 zainteresované strany (EU[21] a ČR) vyhodnotily plnění maastrichtských ukazatelů jako dobré, protože bodové prolomení hranice není důkazem fiskální udržitelnosti (nehledě na to, že v konjunktuře je na stát uplatňován daleko tvrdší pohled). Pokud by Evropská komise například vlivem politických tlaků své dnešní nazírání zmírnila (což je nepravděpodobné), šlo by za optimálních podmínek uvažovat o vstup ČR do eurozóny nejdříve v roce 2007. K plnění kritérií, týkajících se veřejných financí, nutno dodat, že již nenaráží na problémy metodického charakteru (zpracování ve formátu ESA 95 je v souladu s metodikou konvergenčních kritérií).

Tabulka 3**: Deficit podle subsektorů podle PEP ČR (2002)**[22]

V procentech HDP	Kód ESA	2001	2002	2003	2004	2005
Vládní sektor	S13	-5,0	-6,4	-6,0	-5,7	-5,5
Centrální vláda	S1311	-4,6	-6,0	-5,9	-5,6	-5,5
Územní samosprávy	S1313	-0,6	-0,4	-0,2	-0,1	0,0
Fondy sociálního zabezpečení	S1314	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0

Zdroj: PEP 2002

- *vládní dluh*: kritérium je plněno, dluh je stále v zahraničním srovnání nízký, i když má rostoucí trend. Toto kritérium nebude představovat problém za předpokladu, že dynamika vládního dluhu nebude překračovat nominální dynamiku HDP a země se nedostane do dluhové pasti, v níž by uvízla. Ani po zařazení ČKA do sektoru vlády a započítání dluhu ČKA ke konci roku 2001 nepřekračuje maastrichtské kritérium 60 % HDP (23,6 % HDP v 2001).

[21] Návrh Evropské komise s doporučením Rady ECOFIN, doporučením Evropského parlamentu a rozhodnutím hlasováním kvalifikovanou většinou hlav států, nebo vlád na summitu Evropské rady.

[22] Předvstupní hospodářský program České republiky byl zpracován v polovině r. 2002; jeho aktualizace bude opět provedena v polovině r. 2003 vč. nových fiskálních projekcí připravených na základě schválené verze reformy veřejných financí.

Tabulka 4: **Struktura veřejného dluhu**[23]

V procentech HDP	2001	2002	2003	2004	2005
Hrubý veřejný dluh	23,6	25,6	27,8	31,3	34,7
Centrální vláda (bez ČKA)	16,9	17,9	22,8	28,5	32,3
ČKA	4,8	5,5	2,8	0,7	0,5
Zdravotní pojišťovny	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Územní samosprávy	2,3	2,2	2,2	2,1	1,9

Zdroj: PEP 2002

- *cenová stabilita:* kritérium je v současnosti plněno, jsou dosahovány nízké hodnoty inflace, i když míra inflace je měřena jako CPI (index spotřebních cen) a maastrichtská kritéria ji definují jako HICP (harmonizovaný index spotřebních cen). Rozdíl je minimální. Evropská komise nepočítá s tím, že by došlo k obratu v trendu, ale upozorňuje na rizika zhoršení ukazatele v důsledku zvýšení nepřímých daní a úprav regulovaných cen v letech 2004 a 2005. Zhodnocování koruny působí na inflaci stlačujícím efektem. V souvislosti se vstupem do EU Evropská komise varuje před možným zvýšením (ceny potravin) a před rizikem inflačního tlaku vysokých rozpočtových deficitů, které se zatím neprojevilo.

- *úroková míra*: plněno, dlouhodobá úroková sazba na úrovni běžné v eurozóně, v současnosti posuzováno podle průměrného výnosu do splatnosti u 10letých státních dluhopisů

Tabulka 4: Průměrná míra inflace (CPI) a dlouhodobá úroková sazba

	2002	2003 *Predikce*	2004 *Predikce*	2005 *Výhled*
Průměrná míra inflace *růst v %*	1,8	0,7	2,9	3,0
Výnos do doby splatnosti 10-letých státních dluhopisů	4,94	4,2	4,8	5,0

Zdroj: Makroekonomická predikce ČR, duben 2003

- *nominální měnový kurz*: z fungování současného kurzového režimu se zdá, že je kritérium plněno (ale bude posuzováno až podle naší účasti v ERM2, kde zatím nejsme, takže to je do jisté míry spekulativní odhadovat průběh dopředu), apreciace koruny, popřípadě revalvace centrální parity je v souladu s plněním měnového kritéria.

4. Implikace Paktu stability a růstu pro fiskální politiku

V prosinci 1996 se Evropská rada dohodla v Dublinu na obsahu Paktu stability a růstu v červnu 1997 ho schválila v Amsterdamu. Nabyl účinnosti od ledna 1999, kdy vznikla eurozóna. Pakt stability a růstu je vedle Hlavních směrů hospodářské politiky, které jsou nástrojem pro koordinaci hospodářských politik členských zemí a Společenství v souladu se Smlouvou o ES (čl. 99(2), základním nástrojem Evropské komise k udržení a posilování

[23] Předvstupní hospodářský program České republiky byl zpracován v polovině r. 2002; jeho aktualizace bude opět provedena v polovině r. 2003 vč. nových fiskálních projekcí připravených na základě schválené verze reformy veřejných financí.

rozpočtové disciplíny. Pakt navazuje na Smlouvu o ES a zabezpečuje, aby státy eurozóny dodržovaly základní pravidla fiskální obezřetnosti, aby ctily maastrichtská konvergenční kritéria a nepojímaly je jen jako podmínku pro vstup do HMU a aby dále snižovaly své zadlužení. Smyslem formulování maastrichtských kritérií byla snaha donutit země, aby snižovaly své deficity pod referenční kritérium a dále směrem k nulovým a přebytkovým pozicím, které by jim daly prostor pro snižování vysokých veřejných dluhů. Stanovená stropová hranice pro roční deficit (3 % HDP) nebyla myšlena jako jednorázové bodové dosažení při plnění kritéria, na něž by poté navazovala rozpočtová nekázeň. Byla myšlena jako horní možná hranice, jako mimořádná událost, která by mohla nastat jen v období hospodářské recese a ne jako pravidelně dosahovaný deficit například i v období hospodářského vzestupu[24].

Evropská unie ustoupila od představ deficitního „keynesiánského" financování a za zdravé rozpočtové hospodaření dnes pokládá takové, které neprohlubuje zadlužování, jak to deklaruje čl. 104 (dříve 104c) Smlouvy o ES. Evropská komise tvrdě od svých členů vyžaduje plnění rozpočtové disciplíny a stejným směrem, ač bez hrozby finančních postihů, se snaží postupovat i u kandidátských států; u států EU zúčasněných v HMU s výhradou (Švédsko) či na které se vztahuje tzv. „opt-out" klausule (Británie, Dánsko) hodnotí dodržování udržitelnosti veřejných financí podle předkládaných konvergenčních programů a také bez finančních sankcí. U států eurozóny se hodnocení provádí podle stabilizačních programů (s právně vynutitelnými finančními postihy podle Paktu stability a růstu). Pakt stability a růstu je tvrdší k zemím eurozóny, protože fiskální politika tam musí podporovat úspěšnost jednotné měnové politiky. Pro země eurozóny platí právně závazné postupy při nedodržení fiskální disciplíny včetně finančních sankcí, pro země s výhradou a země připravující se na vstup jde víceméně o orientační směrnice, která se však nebere na lehkou váhu.[25] Jde o to, mít při jednotné měnové politice nástroj, který by napomohl koordinovat fiskální politiku a udržovat ji v jednotně stanoveném mantinelu tak, aby v růstových fázích byly země vedeny ke snižování strukturálních deficitů a ve fázích poklesu se nemusely zadlužovat, nebo neúměrně tlumit výdaje podporující sociální soudržnost (vzdělání, zdravotnictví, sociální dávky). Pakt stability a růstu je založen na mechanismu „včasného varování", na který navazuje systém nápravných opatření a sankcí při porušení.

Pakt stability a růstu je pokračováním Maastrichtské smlouvy a potvrzuje pro fiskální oblast platnost omezení v podobě stropu (deficit veřejných rozpočtů do 3 % HDP a veřejný dluh do 60 % HDP) a následně stanovuje jako střednědobý cíl fiskální politiky dosahování rozpočtové pozice v blízkosti vyrovnanosti nebo v přebytku. Silný důraz na fiskální obezřetnost a stabilitu vychází z předpokladu, že zhoršení veřejných financí ovlivňuje negativně hospodářskou výkonnost země a její sociální parametry a je zátěží pro měnovou politiku. Evropa se poučila ve své minulosti, kdy v sedmdesátých letech uvolněná fiskální politika často zatěžovala měnovou politiku, která musela reagovat zvyšováním úrokových sazeb, což se zpětně odrazilo snížené hospodářské dynamice. V současnosti řeší Evropská unie potřebu silnější koordinace hospodářské politiky, zvláště fiskální, přitom se ukazuje, že dobré výsledky měnové politiky kontrastují s malým pokrokem v dosahování vyšší zaměstnanosti a naplňování růstového potenciálu podle lisabonských představ. Všeobecně se předpokládá, že by efektivnější koordinace hospodářské politiky mohla napomoci Evropě

[24] V období konjunktury by deficit veřejných financí na hranici 3 % byl považován za rozpočtové selhání a nedostatečné chápaní pravidel Paktu stability a růstu, pro „dobré doby" se vyžadují přebytky a automatické stabilizátory by měly fungovat během celého cyklu symetricky.

[25] Pro doplnění lze dodat, že Broad Economic Policy Guidelines jsou právně nevynutitelné a jejich nedodržení není předmětem sankcí ani v případě států eurozóny jako u nedodržení Paktu stability a růstu.

k plnění cíl z Lisabonu. Smlouva o ES (čl. 98 –104) ponechává hospodářskou politiku v rukou národních vlád, ale zároveň ji považuje za věc společného zájmu.[26]

Základy fiskální politiky EU a eurozóny

Základem fiskální politiky je **Smlouva o ES, Pakt stability a růstu a Hlavní směry hospodářské politiky.** Článek č. 104 Smlouva o ES říká, že členské státy se vyvarují nadměrných schodků veřejných financí a umožňuje Komisi zkoumat dodržování rozpočtové disciplíny a upravuje postup v případech kdy členský stát rozpočtovou disciplínu porušuje.

Rozpočtová pravidla popsaná v tomto článku a dále rozvedená v Paktu stability a růstu jsou platná pro všechny členské státy EU, ale jejich závaznost není stejná. Pro státy, které získaly derogaci (podle čl. 122(1)), nejsou právně vynutitelná a odchýlení ve formě nadměrných deficitů nepodléhá sankcím.[27] Pro kandidátské země jsou hodnotnou informací, která jim říká, co je čeká v budoucnosti. Ani postihy vynutitelné pro země eurozóny, které narušující pevná pravidla Paktu, nejsou úplně rigidní, protože čl. 104 (1) sice ukládá zemím, aby se vyvarovaly nadměrných deficitů veřejných financí, ale v dalším odstavci (2) tohoto článku se zavádí odchylky pro mimořádné situace, která musí vzít Komise v úvahu.[28] Stejně tak musí vzít v úvahu hospodářskou situaci země, míru její neodpovědnosti, objektivní a neovlivnitelné příčiny.

Dále navazují:

- Směrnice Rady 1466/97, která zabývá se **posílením mnohostranného dohledu nad rozpočtovými pozicemi a dohledem a koordinací hospodářských politik** a preventivně vyzývá k dosahování fiskálních deficitů do 3 % HDP[29]. Vyjasňuje také implementaci postupu při nadměrném deficitu, popisuje „early warning“ systém, při němž Rada upozorní členský stát v časovém předstihu, aby mohl přijmout nápravná opatření k zabránění vzniku nadměrného deficitu. Směrnice popisuje závaznou strukturu konvergenčních a stabilizačních programů.

- Směrnice Rady 1467/97 o **urychlení a objasnění postupu při nadměrném deficitu**. Zakládá povinnost přistoupit k nápravným opatřením po varování a zaplatit sankce, ale vztahuje to pouze na země eurozóny (čl. 104 (9) a (11). Pokud země neplní jedno, nebo obě rozpočtová kritéria, musí Komise (podle čl.104 (3)) připravit zprávu, která zohlední, zda

---

[26] Hlavní směry vývoje hospodářské politiky jsou nezávazným dokumentem, přinášejí pouze doporučení a pokud je členský stát nesplní, je jedinou sankcí zveřejnění tohoto doporučení a přesvědčování za strany Evropské komise, či dalších členských států.

[27] Článek 122(3) Smlouvy o ES jasně specifikuje, že se na státy s derogací (podle čl. 122(1)) nevztahují články 104(9) a (11), které pojednávají o doporučujících nápravných opatřeních a o sankcích.

[28] Kritérium deficitu veřejných rozpočtů znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí referenční hodnotu 3%. Deficit je v metodice ESA 95 . S výjimkou, kdy se poměr podstatně snížil a trvale dosahuje hladiny blížící se referenční hodnotě, nebo nadměrnost je pouze dočasná a výjimečná a poměr zůstává v blízkosti k referenční hodnotě. Obdobné změkčení je u veřejného dluhu.

[29] Rozpočtová komisařka EU Michaele Schreyer s oblibou upozorňuje, že Evropská komise neuznává keynesiánské deficitní financování a nebude vyšší deficity trpět. Na podporu současných rozpočtových pravidel vystoupila s podobným prohlášením i ECB, která uvedla, že nevhodná nejsou rozpočtová pravidla se zafixovaným 3% stropem, ale nerozumné chování některých států, které nevyužily konjunkturu na vytvoření přebytku pro horší časy, až se růst zbrzdí. Romano Prodi (a někteří představitelé) prosazují pružnější pravidla.

deficit veřejných rozpočtů přesahuje investiční výdaje vlády a další relevantní faktory, např. do jaké míry je jeho nadměrnost dočasná, nebo trvalá, zda je zaviněný nebo vznikl z neovlivnitelných objektivních příčin, zda je důsledkem vážné recese (tj. pokud došlo k reálnému poklesu o více než 2 % HDP). V případě, že se Rada rozhodne, že uvalí na stát eurozóny sankci, v souladu s čl. 104 (11) si vyžádá neúročený depozit (ve výši 0,2 % HDP) a variabilní částku podle míry překročení referenční hladiny. Deposit by neměl přesáhnout 0,5 % HDP. Pokud stát do dvou let po rozhodnutí o zaplacení depositu nesrovná výši deficitu, jeho deposit se změní na pokutu v souladu s článkem 104 (11).

-Usnesení Evropské rady k **Paktu stability a růstu** odsouhlasené na summitu v Amesterdamu 17. června 1997, které definuje povinnosti členských států, Komise a Rady v dohledu nad rozpočtovým vývojem.

Před vstupem do EU

Pakt stability a růstu je pro nečlenské země právně nezávazný, pouze jim udává směr a ukazuje, na co se mají připravit do eurozóny. Pomáhá jim zaměřovat správným směrem jejich střednědobé uvažování o fiskální konsolidaci a jejich střednědobý fiskální rámec. V předvstupním období je od kandidátských států vyžadovalo, aby přizpůsobily svůj právní a institucionální rámec normám platným v EU, aby vytvořily plnokrevný tržní mechanismus, a tím vyhověly kodaňským kritériím. Co se týká veřejných financí, musely upravit legislativu tak, aby centrální banka nesměla přímo financovat veřejný sektor (čl. 101), aby finanční instituce neposkytovaly veřejnému sektoru privilegované úvěry ((čl. 102), aby vlády nesměly přebírat rozpočtové závazky za další vlády (ústřední, regionální, místní, či jejich instituce) (čl. 103), aby se harmonizovaly stanovy centrální banky se Smlouvou, včetně nezávislosti centrální banky (čl. 108 a 109) a aby došlo k dokončení liberalizace kapitálových toků (čl. 56). Tato legislativa může plně vstoupit v účinnost až od okamžiku vstupu. Rozpočtovou politiku zatím závazně legislativa EU neovlivňuje, i když může mít podstatný vliv nepřímo, pokud se stát rozhodne aplikovat uvedené zákony již v předvstupním období. Celkově platí, že čím dříve země přizpůsobí legislativu a postupy, tím menší starosti má s fiskální adaptací po vstupu.

Kandidátské země se zapojují (dobrovolně a ve vlastní zájmu) do předvstupní procedury fiskálního dohledu (Pre-accession Fiscal Surveillance Procedure), která se skládá ze třech částí – fiskálních notifikací, předkládání předvstupních ekonomických programů a mnohostranného dialogu o hospodářských politikách. Tato procedura je určena k tomu, aby budoucí členský stát byl připraven na mechanismus koordinace hospodářské politiky EU a na systém mnohostranného fiskálního dohledu, přitom, ale bere ohledy na priority, které má kandidátský stát v době přistupování. Má posílit technickou, analytickou, institucionální a statistickou kapacitu země uchazeče.

Fiskální notifikace se předkládá s daty ve formátu ESA 95, jako je standardní postup pro členské státy EU. Evropská komise monitoruje fiskální pozice kandidátských států, určí soulad dat se standardem ESA 95, identifikuje slabá místa.

Předvstupní ekonomický program je předchůdcem konvergenčního a stabilizačního programu, který předkládají členské země s derogací a členové eurozóny. Klíčová úloha spočívá v nastavení střednědobého makroekonomického a fiskálního rámce pro hospodářské rozhodování. Na rozdíl od konvergenčních a stabilizačních programů se zaměřuje

hospodářské předpoklady, jejichž splnění je podmínkou přistoupení (plnění a pokrok v dosahování kodaňských kritérií). Komise od státu očekává, že bude dosahovat pokroku, že si vyjasní střednědobou strategii fiskální konsolidace, navrhne reformu výdajů, zbaví se nadměrných sociálních transferů a dotací, ale zároveň že bude používat fiskální politiku k podpoře růstu, aby docházelo k rychlejší hospodářské konvergenci a aby nebyl ohrožen sociální smír. To pro kandidátský stát znamená stanovit si nové priority, přehodnotit výdaje, některé vázat, jiné odložit na pozdější dobu. Všechna doporučení Evropské komise k fiskální politice jsou ve formě „dobře míněných rad“, bez sankcí a právní vynutitelnosti, ale na druhé straně je v zájmu uchazečů, aby se snažily požadavkům vyhovět.[30] Rozhodnutí o přistoupení je ze strany Evropské rady politickým rozhodnutím a nemá návaznost na absolutní nebo relativní výši makroekonomických nebo fiskálních ukazatelů.

Po vstupu do EU

Nový členský stát se stává účastníkem třetí fáze HMU s výhradou týkající se přijetí eura a musí převzít s tím korespondující povinnosti. Stane se státem s výhradou ohledně přijetí euro, na který se nevztahuje právní povinnost dosahovat referenčních hodnot Paktu stability a růstu, takže nemohou být ani uplatňovány finanční postihy. Na druhé straně nemůže pociťovat takový stupeň volnosti ve fiskálním rozhodování jako dříve, protože se má vyvarovat nadměrných rozpočtových deficitů a postupovat v souladu s pravidly Paktu stability a růstu, tedy snažit se dosahovat zdravé rozpočtové pozice a směřovat pod 3% referenční hodnotu deficitu veřejných financí směrem k vyrovnanosti nebo přebytku. Celkově by měl vykazovat podporu cílům Hospodářské a měnové unie a soulad s dalšími paragrafy Smlouvy o ES.[31] I jako státu s výhradou mu Smlouva ukládá držet se fiskální disciplíny a ta je jedním z kritérií pro vyhodnocení stupně udržitelného souladu požadovaného pro přijetí eura. Členské státy s výhradou povinně předkládají konvergenční plány, Evropská komise spolu se členskými státy a ECB je monitoruje, hodnotí a ačkoliv jim Pakt stability a růstu nehrozí finančními postihy při nadměrných deficitech, motivuje je, aby je nedosahovaly, protože jinak by se nedostaly do eurozóny. Při hodnocení musí Komise vzít v úvahu i jiné faktory, například konjunkturální situaci, nebo strukturálních charakteristiky ekonomiky.

Se vstupem se rozpočtová politika kandidátského (nyní členského) státu stává předmětem bedlivějšího zkoumání Evropské komise, členských zemí a ECB než v předvstupním období. Stejně jako v předvstupním období je hlavním předmětem zkoumání kvalita a důvěryhodnost střednědobých fiskálních rámců a síla politických závazků konsolidovat veřejné finance s cílem dosáhnout jejich dlouhodobé udržitelnosti a umožnit přijetí eura.

---

[30] viz Evropská komise, Enlargement Papers, listopad 2002:“Předvstupní ekonomický program ČR je z technického a analytického hlediska dokumentem vysoké kvality. Je konzistentní s vládními prioritami…Ačkoliv však pokládá konsolidaci veřejných financí za nejvýznamnější výzvu, staví se rozpačitě k formulování přesvědčivé fiskální konsolidace. Plány ČR jsou v určitém kontrastu s plány ostatních kandidátských zemí. Deficit v roce 2005 bude vyšší než v roce 2001, příjmy a výdaje jako procento HDP zůstávají dosti vysoké a míra přerozdělování (výdaje ku HDP) je jedna z nejvyšších mezi těmito zeměmi.“

[31] podle čl. 124 považovat kurzovou politiku za věc společného zájmu a směřovat k účasti v mechanismu směnných kurzů. podle čl. 98 a 99 by měl brát hospodářskou politiku jako předmět společného zájmu stejně jako její koordinaci, podle čl. 109 by měl směřovat k dalšímu přizpůsobení stanov národní banky s ohledem na budoucí integraci do systému ESCB, v souladu s čl. 121 by se měl snažit o dosahování vysokého stupně udržitelné konvergence.

Po vstupu do eurozóny

Po vstupu do projektu společné měny, ztratí stát vlastní měnu, vlastní měnovou politiku a zamění je za společnou. Fiskální politika zůstane součástí národní identity, ale dojde k její vysoké koordinaci v souladu s Hlavními směry hospodářské politiky, při dodržování Paktu stability a růstu, předkládání stabilizačních programů.

***

Na závěr je nutné ještě poznamenat, že podle současné interpretace bez ohledu na to, zda je členský stát EU členem eurozóny či státem s výhradou, platí Směrnice Rady 1164/94, která umožňuje, aby Rada (tj. může, ale nemusí) členským státům, které nebudou plnit své konvergenční programy vč. jejich fiskálních částí,, pozastavila finanční pomoc poskytovanou prostřednictvím Kohezního fondu.